

Teatr Nowy

ŁÓDŹ

Aleksander Fredro

Dożywocie

Jaki słony do podziem -
Skrywa - letowiz - Ceras - skroca -

Doj potowes - Opimatin

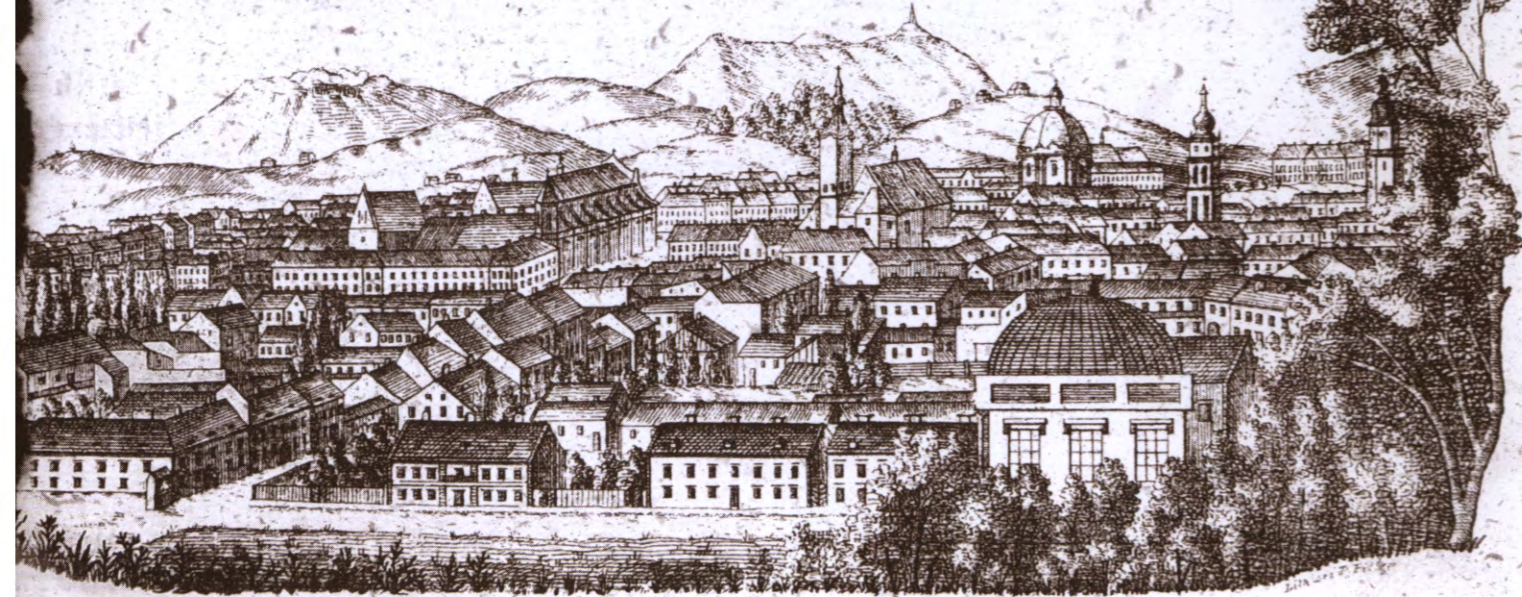
Nie imfelicie Sanfukhiera

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

Handwritten notes and signatures, including names like "Fredro" and "Dożywocie".

Lwów r. 1833.

Aleksander Fredro

Dożywocie

reżyseria

Szczepan Szczykno

Premiera 24 października 2003
Mała Sala, ul. Zachodnia 93

MODA NA ROK 1855.

Frak z krótkimi rękawami bez klapów, skrzydła obcięte, kieszenie pozaszywane. Spodnie opięte, bez kieszeń w buty, które są najmodniejsze z papieru czarnego, wasserdicht, ostrogi przy nich blaszane bez kółek. Kamizelka krótka, z papieru złotego upstrzona muszkami, chustka koloru cynamonowego, kołnierzyk papierowy, kapelusz ze słomy wklęsły, wstążka przy niem dosyć szeroka, spięta lutnią pod którą trupia główka. Czarne rękawiczki bez palców, w prawej ręce lorynetka ze szkłem pomniejszającym w lewej książka nabożna, u fraku guziki a la Paganini, u kamizelki a la Paris. Przy takiej garniturze należy mieć głowę zupełnie ogoloną, twarz bladą, oczy wypukłe czerwone, nos spiczasty zadarty, na języku trzy słów francuzkich, żołądek próżny, a za sobą służącego z salcerską wodą.

(1715)

Doniesienie.

Niżej podpisana ożajmia, że sprowadziła różne najnowsze stroje damskie i sprzedaje za najmniejszą cenę. Przyjmuje oraz do prania wszelkie gatunki piór, blondyn, gęz, błędów, szale tureckie, boa i tędzie, tjule, z tém zaręczeniem, że wszystkie te artykuły dostana swoją nowosć, białość i świeżość. — Mieszka przy ulicy Dykasteryjalnej pod Nrem. 56 naprzeciw handlu Pana Glizelego.

Obsada

Leon Birbancki.....	Michał Grzybowski – (gościnnie)
Orgon.....	Ireneusz Kaskiewicz
Rózia, córka Orgona.....	Julia Krynke
Łatka.....	Sławomir Sulej
Twardosz.....	Wojciech Bartoszek – (gościnnie)
Rafał Lagena.....	Wojciech Walasik
Michał Lagena.....	Piotr Mielnik – (gościnnie)
Doktor Hugo.....	Andrzej Jurczak
Filip.....	Bożydar Murgan – (gościnnie)
Oberżysta.....	Wojciech Oleksiewicz
Muzykanci, Żydzi, Gapi.....	Małgorzata Skoczylas

Wojciech Droszczyński – (gościnnie)
Łukasz Chruszcz (pwsn)
Mirosław Haniszewski (pwsn)

**POWSZECHNY LWOWSKI
KALENDARZ
DOMOWY I GOSPODARSKI**

**ZAWIERAJĄCY 365
WYRACHOWANY NA POŁUDNIK LWOWSKI.**

ten jest zupełny dla katolików, Greków i Żydów;
odmian powietrza, potrzebne wiadomości astronomi
spis genealogiczny panującego domu Cesarско-Austryackiego
panujących teraz książąt i...

reżyseria.....**Szczepan Szczykno**
 scenografia.....**Agnieszka Zawadowska**
 muzyka.....**Wojciech Walasik**
 asystent reżysera.....**Wojciech Oleksiewicz**
 asystent scenografa.....**Antonina Benedek**
 inspicjent.....**Teresa Hajman**

W spektaklu biorą także udział: **Miroslaw Jaskot - kontrabas**
Jan Skopowski - wiolonczela

damskie i sprzedaje
 n, gaz, bładów,
 na swoją nowosć,
 handla Pana Glire
 Towarzystwa
 mierza Szawłowski
 nego Szawłowski
 pozostawil. — W

4. *Młun. Anielsko. Amerykański we Lwowie.*

Złot. Ren. 200,000
 w Księgarni Wilda
 O wyrabianiu cukr

O Dożywociu

Gdzie rozgrywa się akcja *Dożywocia*? Fredro mówi: „Scena w mieście”. (...) Ale co to za miasto? Pigoń mówi: Lwów. Skąd to wiadomo? Wiadomo to już ze spisu osób: występują w tej komedii Rafał Lagena i Michał Lagena. Nic nam to nie mówi, ale dla widzów tamtej epoki rzecz była jasna: W gwarze lwowskiej lagena to tyle co ciemęga. A więc drugie pytanie: kiedy rozgrywa się akcja *Dożywocia*? W roku 1835. (...) Pytanie trzecie: jeśli to rok 1835, to czego o życiu lwowskim w tym to roku można się dowiedzieć z realiów *Dożywocia*? Wielu różnych rzeczy. Jaka była cena pokoju w oberży i ile można było stargować z tej ceny (...) Za dobę żądano reńskiego srebrem. Ale można było, targując się, zapłacić mniej, bo dwa reńskie papierami. (...) Co około roku 1835 we Lwowie pijano na kaca (...) Pijano kwaśny barszcz, wodę z cukrem i cytryną oraz rum. I jeszcze. Co w tym czasie zastawiano w kantorach lichwiarzy (...) Zastawiano czapki z kutasami, umbry, czyli parasole, szlafroki w kwiaty, pościel, trzewiki, klejnoty. I jeszcze. Jadano wówczas ostrygi, do ostryg pito szampana (...) Odbywano podróże napowietrzne w balonach (...) Przyjezdną szlachtę

oblegali we Lwowie faktorzy i wekslarze (...) Zadajmy jednak czwarte pytanie *Dożywociu*: kim są postaci, biorące udział w akcji? Po pierwsze: należą do różnych warstw społecznych. Z innej warstwy są Orgon i Birbancki, a z innej Łatka i Twardosz, dwaj lichwiarze. A z jeszcze innej - może z mieszczaństwa, może ze szlachty zmieszczaniałej - są bracia Lagenowie i doktor Hugo. Po drugie: działania ich określone są nie tyle przez przynależność do pewnej klasy, ile przez sytuację majątkową. (...) Po trzecie: mówią językiem tamtej epoki. (...) wiele tam pewnie słów nowych, dopiero wówczas wchodzących w użycie. Akcydens, umbra, obligacja, limonada, pasir, fiaker, kuracja. (...). I po czwarte: tym to językiem postaci *Dożywocia* mówią o tym samym - także o tym samym - o czym mówią postaci ze *Ślubów*. Więc mówią o miłości i o zabiegach matrymonialnych. Ale też inaczej mówią. Bo mówiąc o miłości, mówią tak, jak każe im mówić ich sytuacja majątkowa. Więc mówią o pieniądzech, procentach, kapitale. I ta myśl o sytuacji majątkowej jakby głównych postaci *Dożywocia* nie opuszczała. (...)

Dlaczego to *Dożywocie* jakby innym piórem jest pisane? (...) Skąd ta różnica pomiędzy Fredrą a Fredrą. (...) Aby jednak coś więcej powiedzieć o biednym galicyjskim szlachciurze, czyli Orgonie, i bogacącym się kosztem tego szlachciury galicyjskim lichwiarzu, czyli Łatce, trzeba nam wprzód na pewien czas rozstać się z Fredrą i zająć się stosunkami społecznymi i gospodarczymi w Galicji w pierwszej połowie XIX wieku.

O ekonomice galicyjskiej pierwszej połowy wieku wiemy bardzo mało: niemal nic. (...) Aż po rok 1846 ekonomika galicyjska była bowiem w stanie niemal całkowitej stagnacji. Nic się wówczas w Galicji - przynajmniej w sferze stosunków ekonomicznych - nie działo. (...) Stosunki między dworem a wsią trwały w kształcie ustalonym w końcu XVIII wieku i mogło się wydawać, że nigdy nic się w nich nie zmieni. (...) Szlachcic był ojcem chłopu, a chłop dzieckiem szlachcica: a gwarantem związków patriarchalnych było właśnie prawo, nakazujące dziecku pracować dla ojca, a ojcu wspierać dziecko w czasie suszy czy głodu. (...)

3	Gorzalka przy wyrobach lub	od 20 stopni mocy
	"	25 "
	"	30 "
	"	35 "
	"	40 "
4	Wino	"
5	Moszcz winny i brzezka	
6	Moszcz owocowy	
7	Miód przy wprowadzeniu	
	— przy syceniu	
8	Piwo przy warzeniu	
	— przy wprowadzeniu	
9	Ocet	
10	Bydło rzeźne, to jest: woły,	
	krowy, tudzież cielki	

3. Waga złota.
 Cetnar ma 200 grzywni wiedeńskich albo 100 uncji.
 Grzywna ma 8 uncji czyli 16 łutów.
 Uncja ma 2 łuty, lub 3 karaty.
 Karat ma 4 grany.
 Gran ma 3 graniki.
 Pięć grzywni wiedeńskich równa się 6 grzywnom wiedeńsko-kolońskim.
 Na jedną grzywnę wiedeńską idzie 80 2/5 dukatów cesarskich, a na grzywnę kolońską 67 dukatów.
 Pięć dukatów wazą prawie łut jeden, 160 dukatów wazą jeden funt wiedeński, a 16056 dukatów jeden cetnar wiedeński.
 Z jednej uncji złota można wyciągnąć cienki drut na 1000 sążni.

4. Waga srebra.
 Grzywna ma 8 uncji czyli 16 łutów.
 Uncja ma 2 łuty.
 Łut ma 4 kwintle.
 Kwintel ma 4 półgroszki.
 Dwa półgroszki mają 15 granów.
 Na jedną dobrą grzywnę srebra idzie 20 zł. reńskich w monecie konwencyjnej.

5. Waga drogich kamieni.
 Jeden karat drogich kamieni ma 4 grany, i dzieli się także na 1/2, 1/4, 1/8, i t. d. ka

Wróćmy teraz do *Dożywocia*. I raz jeszcze zapytajmy: kim są te postacie, które pojawiły się na lwowskiej scenie wiosną 1835? (...) A więc: kim jest Łatka? Lwowskim lichwiarzem, który odkupił dożywocie Birbanckiego i który udzielał pożyczek Orgonowi. Pożyczek bardzo wysokich i na bardzo wysoki procent, bo ten procent urósł do jakiejś bardzo wysokiej sumy: tylko bowiem za część tej sumy narosłej z procentów - za sześć tysięcy, nie wiemy, reńskich czy dukatów - kupuje Łatka od Orgona jego córkę, biedną Rózię. (...) Kim jest Birbancki? Birbantem, który jakiś wielki majątek, odziedziczony po rodzicach, przepił i przegrał w karty. Zostało mu tylko dożywocie, które odsprzedał Łatce. (...) Wreszcie, wiemy, udaje mu się usidlić Łatkę i dożywocie wraca do niego za połowę sumy, którą uprzednio za nie otrzymał. Tę sumę ma Birbancki zapłacić Łatce za rok. Ale z czego zapłaci, jeśli nic już nie ma. Tego Fredro nie wyjaśnia (...) komedia, jak to komedia, musiała się skończyć dobrze. (...) Ale nie tylko Birbanckiego tak Łatka traktuje: także Rózię, także Orgona. Rózia, choć szlachecka córka, jest dla Łatki

przede wszystkim przedmiotem transakcji (...) Manipulacje ludźmi, traktowanymi jako przedmioty, raczej Łatce nie wychodzą i dlatego - także dlatego - *Dożywocie* tak nas śmieszy: jest to przecież komedia - jest to także komedia - o chytrusie przechytzonym. Ale nie tylko o nim. Trzeba więc na koniec zapytać: kim jest Orgon, ten szlachcic, który daje się tak poufale traktować byle lichwiarzowi? Jest więc Orgon - świadczy o tym przede wszystkim fakt, że za sześć tysięcy sprzedaje córkę lichwiarzowi - człowiekiem bardzo już zbiedniałym i niemal zrujnowanym (...) Jest też Orgon człowiekiem bardzo oszczędnym, a nawet skąpym: targuje się o cenę pokoju w oberży, nie chce dawać napiwków lub daje je bardzo niechętnie, chciałby wreszcie oszczędzić jak najwięcej, kupując wyprawę dla Rózi. (...) Orgon sam się poniza, a co więcej, nie zdaje sobie z tego sprawy, że się poniza. Jest więc nie tylko szlachcicem bez pieniędzy, ale także szlachcicem bez godności. Jest wreszcie Orgon człowiekiem starej daty, co gardzi modnymi nowinkami (...)

(2795) **Za najwyższem pozwolenie**
 puszczone będzie przez loteryj
Okazała i wielka
majętność Treff
 za którą jako wykupno ofiaruje się w gotow
 Złot. Rén. **200,000** Wal. Wied
 Prócz summy wykupna
 który los trafiający wygrywa jeszcze 4000 akcji według nominal
 po 12 1/2 ZIR. W. W.,
a zatem razem 250,000 ZIR.

LUDWIKA ZIELINSKIEGO

Zeszyt I

1855

ZBIÓR
PISM

WYDAWANY PRZEZ
GŁÓWNYCH AUTORÓW,

LUDWIKA ZIELINSKIEGO

Zeszyt I.

1855.

Nakładem wydawcy: Cziakami Piotra Pillera w Lwowie.

Świat szlachecki jest więc przedstawiony w *Dożywociu* jako świat, który niebawem może przestać istnieć. (...) Aby pojąć, co w roku 1835 mogło zagrażać bohaterom *Dożywocia* - aby pojąć, dlaczego świat szlachecki przedstawiony jest w tej komedii jako świat, którego dalsze istnienie jest wątpliwe i niepewne - musimy znów powrócić do tematu, który dopiero co porzuciliśmy. I opowiedzieć pokrótce, jak wyglądały galicyjskie stosunki gospodarcze i społeczne w latach czterdziestych ubiegłego wieku. Mniej więcej w połowie lat czterdziestych w Galicji wszystko nagle się zmieniło. (...) Po raz pierwszy zboże z pól galicyjskich nie zostało zebrane w strasznym roku 1846, kiedy to uzbrojeni w piły chłopcy ruszyli na dwory, aby rżnąć panów, czyli Polaków, a potem odmówili odrabiania pańszczyzny. (...) Skutki gospodarcze wydarzeń roku 1846 musiały być jednak poważne i głód roku 1847 pewnie przez te wydarzenia był spowodowany.

A potem nadszedł rok 1848 i patentem cesarskim z 17 kwietnia zniesiona została pańszczyzna. (...) Patent z 17 kwietnia zmienił radykalnie nie tylko sytuację ekonomiczną szlachty. Zmienił także jej sytuację społeczną.

(...) Przedstawiając świat szlachecki jako świat, którego dalsze istnienie jest niepewne i zagrożone, a czyniąc to w roku 1835, Fredro jakby cokolwiek się pośpieszył. (...) Więc chyba inaczej rzecz nam trzeba ująć i chyba trzeba uznać, że Fredro co innego mówił swoim widzom. Nie mówił im: patrzcie, tacy jesteście. Mówił: patrzcie, tacy będziecie, to was właśnie czeka. (...) Ujrzane w porządku losów szlachty galicyjskiej, *Dożywocie* jest śmieszną i groźną przepowiednią. Śmieszną i groźną apokalipsą, zapowiadającą koniec świata szlacheckiego. (...) Ale przedstawiając tę klasę, jako już skazaną i mogącą bytować tylko w wiecznym teraz literatury polskiej, mówił Fredro przecież o czymś więcej niżli tylko o losach tej klasy. Mówił o losach całego narodu. (...) Czy wielu było w Polsce pisarzy, którzy wówczas, w latach trzydziestych, ten fakt dostrzegli?

Jarosław Marek Rymkiewicz [z]: *Aleksander Fredro jest w złym humorze*, Czytelnik, Warszawa 1982

II. Monety.

Jeden złoty reński w monecie konwencynej, ustanowiona w państwie austriackiej jednostką monetową, ma 3 cwancygiery (dwadziestówki), 6 półcwancygiery (dziesiątek), 12 piąтакów (szuk pięćkrajcarowych), 20 dudków srebrnych, 60 krajcarów.

Jeden dukdek srebrny ma 3 krajcary.

Jeden krajcar ma 4 feniki albo 8 szelągów.

Jeden konwencyjny Species-talar (moneta obiegowa) wart 2 zł. reńskie.

Jeden Kurant-talar (moneta rachunkowa) trzyma 1 zr. 30 kr. w monecie konwencyjnej, czyli 30 dudków srebrnych.

Species-talary, sztuki reńskie czyli Species-półtalarki, cwancygiery, półcwancygiery, szóstaki, piątaki i dudki srebrne bite są ze srebra; dwólkrajcary, krajcary, półkrajcary i ówierćkrajcary zaś z miedzi.

Szóstaki, piątaki i dudki srebrne są monetą zdawkową.

Jeden złoty reński w wiedeńskiej walucie ma 10 sztuk dwududkowych, 20 dudków, 30 dwukrajcarówek, 60 krajcarów.

Jeden złoty reński w wiedeńskiej walucie wart 24 krajcary w monecie konwencyjnej.

ośmiami tablicami rycin, w Warszawie 1837.

Główny skład
prawdziwego wina
szampańskiego z roku 1834
z fabryki
P. Stallenberga,

za, co do jakości, wszystkie inne krajowego wyrobu, a nawet w wiedeńskich, których uzyskało dla swego przyjemnego smaku, czystego koloru i trwałości. — Wielką butelkę białego lub czerwonego dostanie po 1 zł. 50 kr. mon. 1838.
na Weiglego, we Lwowie pod liczbą 239 w rynku.

Uprasza się tych z Obywateli, którzy znali s. p. Kazimierza Szawłowskiego, i Szarbatka, o, aby raczyli donieść na koszt budowniczo-gubernijalnego Szawłowskiego, i Szarbatka, że Kazimierz Szawłowski zmarł, i jakich krewnych po sobie pozostawia. Wszelką wdzięczność się łaskawym osobom, któreby o tym donieśli.

Objaśnienia

Birbancki - nazwisko znaczące, zapowiadające charakter postaci: birbant - hulaka, ladaco. Za pierwowzór tej postaci posłużyli autorowi młodzi eleganci i utracjusze, stanowiący z początkiem w. XIX towarzystwo księcia Józefa w jego pałacyku „Pod Blachą” w Warszawie. Okazy ich spotkał Fredro w wojsku Księstwa Warszawskiego w 1809 r., jak o tym wiemy z pamiętnika *Trzy po trzy*. „Birbant” stanowił niejako oficjalną nazwę członków tego towarzystwa.

Doktor Hugo - imię wzięte ze starej żartobliwej przypowieści: „Doktor Hugo leczy dobrze - bo niedługo”, tzn. pacjenci jego wnet umierają. W sztuce wszelako, w charakterystyce postaci, ten rodowód imienia nie pociągnął żadnych skutków.

Twardos - nazwisko także znaczące: lichwiarz to wyrachowany, zakamieniał, wprowadzony w takim charakterze dla przeciwstawienia nerwowemu Łatce.

Lagena - w potocznej gwarze lwowskiej znaczyło ciemną, niedorajdę; tu również nazwa stosowna do charakteru.

w mieście - we Lwowie. Bez większego ryzyka można by też oznaczyć ściślej czas akcji. Że rok był 1835, to wskazano w I a. Sprawa dzieje się niewątpliwie podczas wielkiego jarmarku lwowskiego, rozpoczynającego się na świętego Jerzego (5 czerwca) i trwającego cztery tygodnie. Z tej okazji zjechał tam Bombalini z balonem, a także Orgon.

dożywocie - legat testamentowy zapewniający obdarowanemu stały, w formie pensji corocznie wypłacany dochód, już to z ziemi, już też z procentujących się papierów wartościowych. obdarowany, potrzebując na raz pieniędzy, mógł odstąpić te swoje rozczłonkowane dochody za ryczałtową sumę, którą nabywca odbierał sobie przypadającymi rocznymi ratami. Dochód z tego nabytku był tym większy, im więcej rat mógł dzięki temu odebrać. Stąd interes nabywcy w pielęgnowaniu jego zdrowia.

(1461) **Dobra Uscje Ruskie z przy**
Kwiaton, Smerekowioł, Przystup i Huta, w Cyrkole Jesielshim za Gorlic
ręki do sprzedania. — Kapienia takowych chęć mający może się zgłosić
Pani Baranckiej Nro. 440 na 15te piętro.
(1362) Różne dobra, w różnych Cyrkotech są z wolnej ręki do sp
wiednia. Ktoby sobie życzył powziąć w tej mierze bliższą wiadomość, s
chanckiego, mieszkającego przy Po-jezickiej ulicy pod Nrem 170 2/4 u
tu także można wiadomość o kamienicach we Lwowie na
13.

trzysta reńskich - złoty reński, dawna moneta austriacka; 300 zlr. to była naonczas suma znaczna: 75 dukatów cesarskich.

srebrne - austriackie reńskie były w obiegu już to srebrne o stałej wartości (waluty wiedeńskiej), już też w banknotach (*Schein*, waluty konwencyjnej) o wartości parokrotnie od srebrnych niższej; był to objaw dewaluacji częstej w Austrii wskutek osłabienia finansowego od czasu wojen napoleońskich. W naszym przypadku cztery reńskie papierowe znaczyły nieco więcej niż jeden srebrny.

f a k t o r - pośrednik oddający swoje usługi i swą znajomość stosunków miejscowych przyjezdnym z prowincji za ugodzoną zapłatą.

w e k s l a r z - pośrednik pomocny przy zmianie waluty obcej na krajową. W Galicji podówczas, jak w całej Austrii, były wówczas w równorzędnym obiegu waluty różnych państw, np. holenderskie, bawarskie, francuskie, pruskie, a zwłaszcza dużo włoskich (co się

uzasadniało rozciągniętym tam protektoratem Habsburgów): bolońskie, florenckie, genueńskie, mediolańskie, piemonckie. Żeby się zorientować we wzajemnej relacji tych pieniędzy, ogłaszano w kalendarzach osobne ich tabele wartości. W obrotach na co dzień, np. na jarmarku, różnorodność ta była niewygodna, wymieniało się więc walutę na zwykłą austriacką. Uskuteczniłi to właśnie wekslarze, którzy korzystając z wahań w kursie ciągnęli stąd zarobek.

b a l o n - żegluga balonowa zaczęła się rozwijać od wynalazku braci Montgolfierów w r. 1783. W początkowym okresie ulepszenie wynalazku szło w tym kierunku, żeby się wznieść jak najwyżej. Sporo było przy tym nieszczęśliwych wypadków. Prace nad przysposobieniem balonu do sterowania będą zajmowały wynalazców dopiero w drugiej połowie w. XIX.

k o n t r a k t t a b u l a r n y - akt kupna zapisany w księgach hipotecznych (tabuli); dla kupca-geszefciarza najwyższy to dowód pewności.

Państwo Stupnica, cyrkułu Samborskiego
Barany do sprzedania.
mając znaczny ilość baranów prawdziwie sasko-elektoralnej i innych szczególnych ras, o czym s
miejscu przekonać i tryków nabyć można, sprowadziło niejaki liczbę onychże tu do Lwowa do
pod l. 95, naprzeciwko koszar konnych, w którymto domu te barany przez cały Czerwiec r. b. z
We Lwowie dnia 24. Maja 1837.

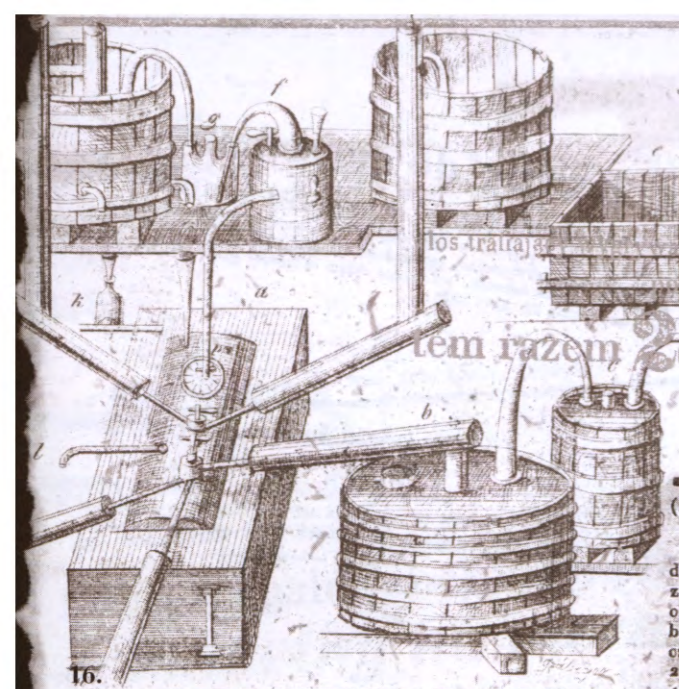
Wiadomości handlowe i przemysłowe.
(Nieurzędowe.)

Lwów d. 7. lipca 1837. Dzisiaj w południe
było na sprzedaż tak na targowicy, jakoteż na
składach prywatnych 1550 cetnarów wełny.

Dodatek nadzwyczajny do Nru. 138. Gazety Lwowskiej.

tek do doniesienia umieszczonego w Gazecie Lwowskiej Nro. 119.
i 123. r. b., dotyczącego się
**nowo wynalezionego sposobu
pracy wełny na ovcach**
Filipa Strassera i Adolfa Hekscha w Peszcie.

ekstrakt tabularny - wyciąg hipoteczny, świadczący o stanie majątkowym konkurenta.

4000 akcji według nominalnej wartości
z ZR. W. W.,

tem razem **250,000 ZIR. W. W.**

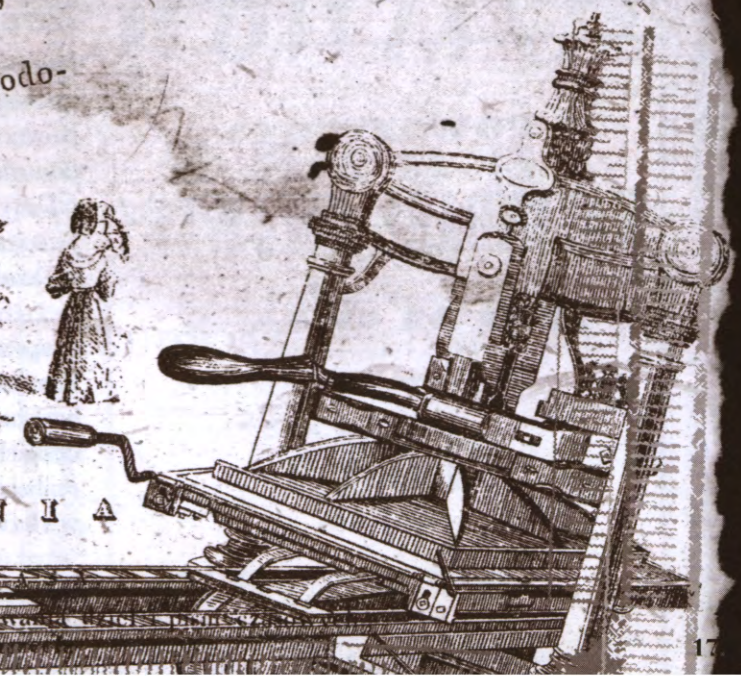
Stanisław Pigoń, Pisma wszystkie A. Fredry, Warszawa, PIW, 1955

(2818) **Maszyna gorzelniana do sprzedania.** (2)

W Cirkule Złoczowski, w Państwie Perepelniki, jest maszyna parowa gorzelniana, cała miedziana, bardzo mało używana, do sprzedania; — składa się z kotła miedzianego, parowego, — z drugiego kotła miedzianego, na robotę, — z alembika miedzianego do lutrowania, tak, że zaraz obowita odbiera się, i z kotła miedzianego, który dodaje wodę gorącą do kotła parowego, i z węze, bez ofowia mosiadzem lutowane, — wszystkie kurki do odlewania wody, brąhy, najporządniej tozozne, i cała robota najdoskonalsza. — Od wschodu słońca do totej godziny w wieczór warstat ten 22 korey hartofli, z potrzebnym do tego stodem wywarzał i hartofle zwarzył. Jest także burtak na 16 beczek piwa, zupełnie nowy, równie do zbycia. — Reszta wiadomości przez listy frankowane

GALICYJSKA PAROWA

SPOSÓB OCZYSZCZENIA OLIIWY,
ażeby była zdatna
do robót zegarmistrzowskich i tém podobnych delikatnych machin.

C I S K A R N I A

czyli:

DRUHAK

wynalazku Columba r. 1855. używany w

we Francji

POWSZECHNY
KALENDARZ LWOWSKI

DOMOWY

NA ROK

1835

LWÓW.

NAKLADEM FRANCISZKA PILLERA I SPÓŁKI

Dożywocie na scenie

Fredro zaczął pracę nad *Dożywociem* już w 1829 r.; wtedy kreślił pierwsze jego szkice, a ostateczny kształt uzyskała sztuka w 1835 r. Równoległe powstawały trzy inne arcydzieła komediowe: *Śluby panińskie* i *Pan Jowialski* w 1832 r., oraz *Zemsta* w 1833 lub 1834 r. *Dożywocie* było zarazem ostatnią wielką komedią Fredry, która za jego życia ukazała się na scenie, zanim twórca zaczął pisywać wyłącznie do szuflady, nie udostępniając swoich sztuk żadnemu teatrowi.

Prapremiera miała miejsce 12 czerwca 1835 r. w teatrze lwowskim. Przedstawienie odniosło duży sukces i zapewniło sztuce miejsce w repertuarze na długie lata. Przez następne lat trzydzieści wznawiane było na deskach teatru lwowskiego niemal co rok. W ślad za Lwowem przyszły realizacje na innych scenach polskich: w Krakowie - 29 VII 1837 r., w Poznaniu - 24 V 1839 r., w Wilnie i Warszawie - 11 IV 1845 r.

Jednym z głośniejszych przedstawień był lwowski spektakl z 4 X 1900 r. w doborowej obsadzie: Stanisław Stanisławski - Birbancki, Ferdynand

Feldman - Doktor Hugo, Maksymilian Węgrzyn - Orgon, Jadwiga Mrozowska - Rózia, Ludwik Solski - Łatka.. Z okazji tego przedstawienia Gabriela Zapolska pisała; "(...) ja śmiać się na *Dożywociu* nie mogę. Dostaję wręcz przeciwnego wrażenia." Znakomita pisarka widziała w doborze figur „(...) okazy ludzkiej złości i głupoty (...) I ciemny jest ten obraz, smętna ta komedia, mimo błżeństw Lagenów (...) W menażerii jest szakal - Łatka, kondor - Twardosz, paw - Birbancki, gąsior - Orgon, gawrony - Lageny, dzierlatka - Rózia i czubaty dudek - Filip. Z *Dożywocia* wychodzę zgnębiona, bo czuję, że - to chciwość, to walka o grosz, to sprzedaż życia ludzkiego. Ten trup Birbanckiego, nad którym trzęsie się szakal Łatka - to jest dookoła mnie wieczne niezmiennione i trwać będzie, niestety, dokąd istnieć będą ludzie ulepiani z błota i ...bożego natchnienia". Komedia zawdzięczała swoje powodzenie przede wszystkim świetnym wykonawcom roli Łatki. Postać tę kreowali na scenach polskich m.in.: Józef Rychter, Wincenty Rapacki, Aleksander Ładnowski, wreszcie najgłośniejszy jej odtwórca - Ludwik Solski, który objął tę rolę

LWOWIANIN

CZYLI:

ZBIOR

TRZEBNYCH I UZYTECZNYCH
WIADOMOŚCI

WYDAWANY PRZEZ

LUDWIKA ZIELIŃSKIEGO.

WE LWOWIE,

NAKLADEM WYDAWCY.

1835

Zapobieżenie ukrytym żółtom.
Kiedy konie przepryskują, jest oznaką, że mają ukryte żółty; aby więc temu złemu zapobiedz, daje się koniowi czysty owies, mieszając do każdego obroku po szczypcie tłuczonego jałowcu; dozę jałowcu można powiększać w miarę, jak się koń do takiego przyzwyczai. Siana jak najmniej się daje, a w miejsce tego zakłada się słomę pszenna i koń niejako przymusza się, aby z głodu tę słomę zjadał.

w 1894 r. i odtąd, przez ponad pół wieku, był Łatką w różnych inscenizacjach *Dożywocie*.

Po II wojnie światowej *Dożywocie* wystawił Teatr Wojska Polskiego (Lublin - styczeń 1945; Łódź - kwiecień 1945), w reżyserii Jana Kreczmara. W maju tego roku zagrano je na deskach Teatru Nowego w Poznaniu, w reżyserii Ludwika Solskiego.

W następnych latach komedia przeżywała swój renesans, realizowana w kilkunastu teatrach. Jednym z najciekawszych wystawień było *Dożywocie* zrealizowane w 1963 r. w Teatrze Współczesnym w Warszawie, w reżyserii Jerzego Kreczmara, ze znakomitą obsadą: w roli Birbanckiego - Andrzej Łapicki, Doktora Hugo - Zbigniew Zapasiewicz, Łatki - Tadeusz Łomnicki, Twardosza - Tadeusz Fijewski, Rózi - Marta Lipińska, Rafała Lageny - Wiesław Michnikowski.

W Łodzi, w maju 1953 r., Teatr Powszechny wystawił *Dożywocie*

w reżyserii Jadwigi Chojnackiej; jako Birbancki wystąpił Kazimierz Wichniarz. Dwukrotnie także sięgnął po nie Teatr Nowy. W 1965 r. spektakl reżyserowała Olga Koszutska; w roli Orgona wystąpił Stanisław Łapiński. W 1989 r. reżyserował je Ludwik Benoit, który grał też rolę Twardosza, Łatkę zaś kreował Bronisław Wrocławski.

Najnowsze realizacje to m.in.: w Teatrze Polskim w Warszawie (1996), w reżyserii Andrzeja Łapickiego, z Wojciechem Pszoniakiem jako Łatką; w Teatrze Narodowym (2001), w reżyserii Jana Englerta, grającego także Łatkę.

Dożywocie pojawiało się także w Teatrze Telewizji. W 1968 r. w reżyserii Jacka Woszczerowicza, który grał Łatkę, Birbanckim był Andrzej Seweryn; w 1994 r., w reżyserii Marka Sikory, z Mikołajem Grabowskim jako Łatką, wreszcie w 2002 r., w reżyserii Wojciecha Pszoniaka, także w roli Łatki.

Przeciw wściekłości. Rada zdrowia w Paryżu ogłasza: Każda osoba ukąszona przez wściekłe zwierze, powinna natychmiast ranę we wszystkich kierunkach wycisnąć i oczyścić z krwi i śliny, potem wymyć ją rozpuszczonym w wodzie alkali nlotnym, lub wodą ługową, mydlaną, wapienną lub solną, a w niedostatku czystą wodą. Następnie rozpala się żelazo aż do białości i wypala ranę głęboko.

U w i a d o m i e n i e.

(4)

... majster krawiecki ma zaszczyt wysokię szlachecko Stany i szanownę
... uwiadomić, że w jego pod Nrm. 43, na placu Ś. Ducha położonym skła-
... e już gotowe suknie za cenę tu wyrażoną dostać można, a to: a) Płaszcz
... fl. stopniując aż do najlepszego gatunku do 55 fl. m. k.; b) krótsze i
... no surduty, od 24 fl. do 34 fl.; c) takt zwane sukienne Pallatot wolniana
... ayte i watowane od 18 fl. do 30 fl. m. k.; d) podobne Pallatot z Vigo-
... fl. m. k.; e) i takowe bajowe Pallatot, od 15 fl. do 20 fl. m. k.; f)
... brytola, sukna i innych zimowych materyjów od 6 fl. 45 kr. do 10 fl.
... wo kamizelki od 2 fl. 45 kr. do 4 fl. m. k.; h) podobnież kamizelki z je-
... materyjów od 3 fl. do 4 fl. 30 kr. m. k. Naostatek podpisany oświad-
... wione obstatunki powyższych gatunków sukien przyjmują się.
10. Listopada 1839.

Józef Sierpiński,

mieszczan i krawiec męski.

Szczepan Szczykno - urodzony w 1960 r. w Lwówku Śląskim.
Ukończył Wydział Wiedzy o Teatrze oraz Wydział Reżyserii
Akademii Teatralnej im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie.

**Znaczną część swoich przedstawień wyreżyserował
w Warszawie:**

Świadectwo Jakuba Franza Kafki - Teatr Powszechny. *Kartoteka*
Tadeusza Różewicza z Tadeuszem Łomnickim w roli głównej - Teatr
Studio. *Pepowina* Krystyny Kofty - Teatr Ateneum. *Krzesta* Eugène'a
Ionesco - Teatr Dramatyczny. *Powrót Odysa*, Stanisława Wyspiańskiego,
Gbury Carla Goldoniego i *Przebudzenie wiosny* Franka Wedekinda
- Teatr Polski.

W Łodzi:

Tango Sławomira Mrożka - Teatr Powszechny. *Zwierzera kłowna*
Heinricha Bölla, *Ballada o wielkiej makabrze* Michela de Ghelderode'a
- Teatr Studyjny.

Inne realizacje:

Martwy sezon w Drohobyczu wg Brunona Schulza - w Brukseli.
Akropolis Stanisława Wyspiańskiego, *Jan Maciej Karol Wścieklica*
Stanisława Ignacego Witkiewicza - Teatr im. Jana Kochanowskiego
w Opolu. *Fantazy* Juliusza Słowackiego - Teatr Wybrzeże w Gdańsku.
Mein Kampf George'a Taboriego - Teatr Polski we Wrocławiu.
Żale Matki Boskiej pod krzyżem (wg własnego scenariusza),
Judasz Karola Huberta Rostworowskiego - Teatr im. Adama
Mickiewicza w Częstochowie.

Teatr TV:

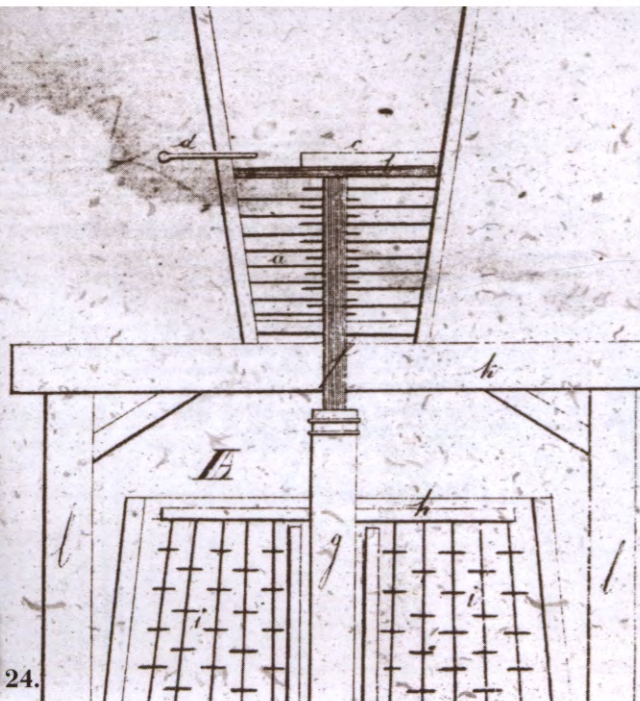
Lekarz bezdomny Antoniego Słonimskiego, *Ubogi rycerz* Hacksa Petera,
Dzieje salonu Kazimierza Wroczyńskiego, *Roztwór profesora Pytla*
Bruno Winawera.

Ponadto:

Współtwórca programu multimedialnego dla Wydawnictw Szkolnych

Oświetlenie gazem dwóch aptek we Lwowie.

Pomysł panów Schöpfa i Müllinga oświetle-
nia gazem prywatnego lokalu, szczęśliwie przez
nich tu we Lwowie po ich aptekach do skut-
ku już przywieziony, z zastosowaniem wszyst-
kiego cokolwiek nowego odkryto w tej gałęzi
techniki, zajął tak dalece uwagę powszechną,
żeśmy uprosili panów Schöpfa i Müllinga o da-
nie nam potrzebnych w tym względzie obja-
snień, które udzielamy.

i Pedagogicznych - Adam Mickiewicz. *Wiersze i świat* oraz paradokumentu *Nowy kontrakt wyobraźni*, poświęconego romantyzmowi, z udziałem prof. Marii Janion.

U honorowany nagrodami:

im. Stanisława Wyspiańskiego za osiągnięcia reżyserskie oraz na XVI Festiwalu Klasyki Polskiej w Opolu za reżyserię *Akropolis* Stanisława Wyspiańskiego.

W latach 1991-92 pełnił funkcje dyrektora naczelnego i artystycznego Teatru im. Jana Kochanowskiego w Opolu.

URZĄDZENIE ZACIERNE KARTOFLI.

P. Jana Roguskiego, upojedyniczone, łatwe i niekosztowne.

Składa się z kadzi zaciernej A. i kadzi parnej B. W jakiegokolwiek gorzelni tyle znajdziemy miejsca, aby urządzenie takowe umieścić można było najkorzystniej, tak je wysoko ustawić, aby z zaciernej kadzi, czyli to na kłuszkach, czyli to wprost do kadziów kłuszenia by zacier mógł spływać. Z resztą — dla nader korzystnej tego urządzenia usługi można i przybudować, umieszczenie. Może być siłą ludzką lub konia poruszane: a na ustawienie i poruszenie tej maszyny, dosyć gdy przybudowanie, lub miejsce obrane w gorzelni, będzie miało 12 łokci w czworokąt szerokości. Niniejszy rysunek jest obliczony na 30 korcy kartofli. Kadź zacierana okrągła ma u dna 4 łokcie w przecięciu, u góry o 4 cale węższa, zaś 2 łokcie głębokości, rozumi się że w świetle. Kadź okrągła parna, na kartofle, jest u dna dolnego 1 i pół łokcia u dna górnego 3 łokcie w przecięciu, szeroka — a od dna do dna 5 łokci głęboka. Z tej głębokości, od dołu zastawiono 1 i ćwierć łokcia na noże — jak A. Nad nożami usadzone dwa dragi żelazne jak B. a na nich dno C. 4 cale grube, drewniane dziurkowane. Reszta miejsca do góry pozostaje na kartofle, dokąd wsypujemy górnym otworem C. a zaś zgotowane puszczaemy na noże, otworem w średnim dniu zrobionem i blaszanną zasuwą D. 15 cali długą 10 cali, szeroką, wedle potrzeby suwamy. Nad tą zasuwką jest otwór 10. cali szeroki 12. cali wysoki, równie z zasuwką drewnianą z góry na dół spuszczaną opatrzoną, do nagartywania kartofli, żelazną kociubą na noże utwierdzone w drągu żelaznym F. który sposobem czopu dwo-kulowego młyńskiego walca G. jest umocowany. (Dokończenie nastąpi.)

MASŁO ABY NIEGORZHNIAŁO.

Kto chce masło długo utrzymać, aby dobrem było, niech naczynie, w którym się składa, popłucze mocno kipiącym octem, który ma czas niejaki w niem pozostać. Masło zachowa smak należny, a co większa, staje się lepszem.

MIOD CZYSZCZIĆ I RAFINOWAĆ.

Część miodu rozpuszcza się w dwóch częściach wody, przydaje się do tego kilka białek z jaj, gotuje się nad dobrem ogniem, zdejmuje się piana i szumowiny cedzą się w czyste naczynie — potem zwolna paruje.

Wydawca Ludwik Zieliński. Drukiem Piotra Pillera.
We Lwowie 1835.

Teatr Nowy Łódź

DYREKTOR NACZELNY - **Janusz Michaluk**

DYREKTOR ARTYSTYCZNY - **Grzegorz Królikiewicz**

Kierownik literacki - **Andrzej Babaryko**

Koordynator pracy artystycznej - **Andrzej Podgórski**

Kierownik działu promocji - **Bolesław K. Galczak**

Rzecznik prasowy - **Jacek Głębski**

Kierownik biura organizacji widowni - **Elżbieta Kujawińska**

Kierownik działu technicznego - **Edward Koltek**

Pracownia elektroakustyczna:

Sławomir SolarSKI, Lucjan Wegner, Ryszard Sosnowski, Jacek Walczak, Wiesław Roźniatowski, Jakub Kuna

Pracownie krawieckie:

Halina Wieloch, Jadwiga Prośniak, Czesław Sobczyński, Antoni Mozalewski, Stefan Trojanowski

Stolarnia:

Robert Kędzierski, Jan Lewandowski, Paweł Jaszczak

Ślusarnia:

Leszek Pawlak, Rafał Różański

Charakteryzatornia:

Bożena Kobierzycka, Anita Lis

Rekwizytorzy:

Marzena Łuczak, Piotr Malec

Pracownia plastyczna:

Zbigniew Klonowicz, Dorota Ciach, Jarosław Kluszczyński

Tapicer:

Piotr Nowosielski

Garderobiane:

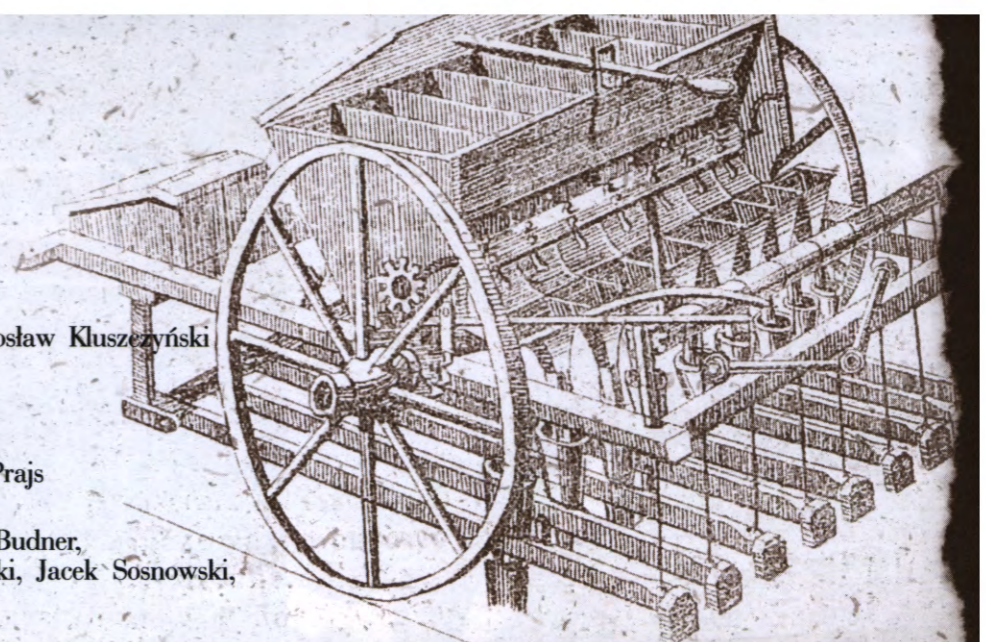
Teresa Cichoń, Beata Łuczak, Monika Prajs

Obsługa sceny:

Leszek Pawlak, Adam Sobczyński, Piotr Budner, Grzegorz Pawłowski, Grzegorz Dolatowski, Jacek Sosnowski, Przemysław Cichoński, Jarosław Graf

Nakrycia głowy:

Barbara Dyguda

MACHINA DO SIANIA. 27.

Media Markt

Patronat medialny

RADIO PARADA
96.00 FM

Projekt graficzny i realizacja: **mediaLab**

STACJA NOWA GDYNIA

Centrum Sportu Restauracja Hotel

www.nowa-gdynia.pl

95-100 Zgierz, ul. Sosnowa 1

info@nowa-gdynia.pl

Centrum Sportu

☎ 42 714 21 21
kręgle badminton siatkówka tenis squash siłownia aerobik koszykówka sauna

Restauracja

☎ 42 714 21 89
obiady klubowe wyjątkowe ryby świeże małże i ostrygi dania à la carte przyjęcia

Hotel

☎ 42 714 21 90
konferencje szybki dostęp do internetu klimatyzowane pokoje

Dodatek nieliteracki do Nr. 138. Gazety Litwiskiej

Narodziny filmu!

Jeden z pierwszych kinematografów

WYDZIAŁ
INSTYTUT
KULTURY
ADMINISTRACJA
PEDAGOGIKA
PSYCHOLOGIA
MBA
ZARZĄDZANIE
I MARKETING
SOCIOTOGIA
GRAFIA